

PAŃSTWOWA KOMISJA BADANIA WYPADKÓW LOTNICZYCH

Warszawa, dnia 27 października 2016 r.

Nr ewidencyjny zdarzenia lotniczego

607/09

RAPORT KOŃCOWY

**z badania zdarzenia lotniczego statku powietrznego
o maksymalnym ciężarze startowym nie przekraczającym 2250 kg¹**

Raport jest dokumentem prezentującym stanowisko Państwowej Komisji Badania Wypadków Lotniczych dotyczące okoliczności zdarzenia lotniczego, jego przyczyn i zaleceń dotyczących bezpieczeństwa, które zostało sporządzone na podstawie informacji znanych w dniu jego sporządzenia.

Proces badania zdarzenia lotniczego nie może być traktowany, jako ostatecznie zakończony. Badanie może zostać wznowione w razie ujawnienia nowych informacji lub zastosowania nowych technik badawczych, które mogą mieć wpływ na inne, niż zawarte w raporcie, sformułowanie przyczyn, okoliczności i zaleceń dotyczących bezpieczeństwa.

Badanie zdarzeń lotniczych przeprowadzone jest jedynie w celach profilaktycznych w oparciu o obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego, Unii Europejskiej i krajowego. Badanie zostało przeprowadzone bez konieczności stosowania prawnej procedury dowodowej, obowiązującej w postępowaniach innych organów zobowiązanych do podejmowania działań w związku z zaistnieniem zdarzenia lotniczego.

Komisja nie orzeka co do winy i odpowiedzialności.

Sformułowania zawarte w raporcie, w związku z art. 5 ust. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 996/2010 w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im [...] oraz art. 134 ustawy - Prawo lotnicze, nie mogą być traktowane jako wskazanie winnych lub odpowiedzialnych za zaistniałe zdarzenie. W związku z powyższym wszelkie formy wykorzystania raportu do celów innych niż zapobieganie wypadkom i incydentom lotniczym, może prowadzić do błędnych wniosków i interpretacji.

Raport został sporządzony w języku polskim. Inne wersje językowe mogą być przygotowywane jedynie w celach informacyjnych.

¹ Forma i zakres niniejszego raportu nie spełniają wszystkich wytycznych zawartych w Dodatku „Wzór raportu końcowego” Załącznika 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym.

Numer ewidencyjny zdarzenia:	607/09			
Rodzaj zdarzenia:	WYPADEK			
Data zdarzenia:	<i>1 sierpnia 2009 r.</i>			
Miejsce zdarzenia:	<i>6 km na płn-wsch od lotniska EPBC</i>			
Rodzaj, typ statku powietrznego:	<i>szybowiec SZD-30 Pirat</i>			
Znaki rozpoznawcze SP:	<i>SP-2680</i>			
Użytkownik / Operator SP:	<i>Aeroklub Warszawski</i>			
Dowódca SP:	<i>pilot szybowcowy</i>			
Liczba ofiar / rodzaj obrażeń:	<i>Śmiertelne</i>	<i>Poważne</i>	<i>Lekkie</i>	<i>Bez obrażeń</i>
	-	-	-	<i>1</i>
Nadzorujący badanie:	<i>Michał Cichoń</i>			
Podmiot badający:	<i>PKBWL</i>			
Skład zespołu badawczego:	<i>nie wyznaczano</i>			
Zalecenia:	<i>NIE</i>			
Adresat zaleceń:	<i>NIE DOTYCZY</i>			
Data zakończenia badania:	<i>28 października 2016 r.</i>			

- Data i czas lokalny zaistnienia zdarzenia:** 1 sierpnia 2009 r., godz. 13:20 LMT^{II};
- Miejsce startu i zamierzonego lądowania:** Lotnisko Warszawa-Babice (EPBC);
- Miejsce zdarzenia:** Warszawa - teren przygodny (6 km na płn-wsch od lotniska EPBC).
Współrzędne geograficzne miejsca wypadku lotniczego: N52°18'19.00"; E020°58'24.00";
- Rodzaj, typ, znaki rozpoznawcze, właściciel statku powietrznego, użytkownik, opis uszkodzeń:**
Szybowiec SZD-30 Pirat, znaki rozpoznawcze SP-2680; wytwórca statku powietrznego: S.Z. „Delta-Bielsko”, seria i nr fabryczny: B-571, rok budowy: 1973, właściciel i użytkownik SP – Aeroklub Warszawski.
Świadectwo Rejestracji wydane 06.04.2005 r.; Świadectwo Zdatości do Lotu wydane 29.04.2008 r.
Poświadczenie Przeglądu Zdatości do Lotu (ARC) wydane 05.05.2009 r. ważne do 28.09.2009 r.;
Pozwolenie Radiowe na używanie pokładowej stacji lotniczej ważne do dnia 31.12.2010 r.
Nalot płatowca od początku eksploatacji: 2078 godz. 45 min.
Nalot płatowca po naprawie głównej: 15 godz. 57 min.

^{II} Wszystkie czasy w raporcie podawane są według czasu lokalnego (LMT) chyba, że w tekście będzie podane inaczej.

W wyniku zdarzenia szybowiec został uszkodzony (wygięcie dolnej płyty prawego hamulca aerodynamicznego, pęknięcia na centroplacie w okolicy skrzynki prawego hamulca aerodynamicznego, pęknięcie górnej ścianki kadłuba pomiędzy wręgami głównymi w okolicy mocowania z centroplatem). Charakter oraz zakres uszkodzeń pokazano na zdjęciach (rys.1÷6).

Rys.1÷6 Widoczne uszkodzenia szybowca SZD-30 Pirat o znakach SP-2680

5. **Typ operacji:** Lot termiczny do strefy na zad. BVIII/1 „Treningowe loty termiczne i żaglowe” wg Programu Szkolenia Szybowcowego Aeroklubu Polskiego;
6. **Faza lotu:** Lądowanie w terenie przygodnym;
7. **Warunki lotu:** Lot wg przepisów VFR w warunkach VMC, oświetlenie dzienne;

8. Czynniki pogody: Według oświadczenia pilota w dniu zdarzenia było pogodnie, słonecznie. Wiatr był słaby, bez nagłych zmiennych podmuchów. Warunki termiczne nie były idealne (sporadyczne cumulusy), niemal bezchmurnie.

Warunki atmosferyczne nie miały wpływu na zaistnienie zdarzenia.

9. Organizator lotów: Aeroklub Warszawski;

10. Dane dotyczące dowódcy statku powietrznego: Mężczyzna lat 37. Posiadał licencję pilota szybowcowego PL(G) ważną do 07.06.2011 r.; orzeczenie lotniczo-lekarskie klasy 2, bez ograniczeń, ważne do 05.04.2014 r.; Kontrola Wiadomości Teoretycznych (KWT) ważna do 01.03.2010 r.; Kontrola Techniki Pilotażu (KTP) ważna do 02.07.2010 r.; posiadał świadectwo ograniczone operatora radiotelefonisty. Pilot posiadał uprawnienia do samodzielnego wykonywania lotów na 5 typach szybowców. Całkowity nalot na szybowcach 88 godz. 31 min., w tym nalot samodzielny 67 godz. 8 min. Nalot na szybowcu SZD-30 Pirat 38 godz. 4 min. w 27 lotach.

11. Obrażenia załogi: Bez obrażeń;

12. Informacje uzupełniające:

Zapoznanie z projektem raportu końcowego

Zgodnie z §15 Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 18 stycznia 2007 r. (Dz.U. 35 poz. 225), z treścią projektu raportu końcowego został zapoznany pilot szybowca. Po zapoznaniu się nie wniósł zastrzeżeń ani uwag do projektu raportu.

13. Opis przebiegu i analiza zdarzenia: W dniu 01.08.2009 r., o godzinie 13:03 LMT, pilot szybowcowy wystartował na holu za samolotem na kierunku „10” na szybowcu SZD-30 Pirat o znakach rozpoznawczych SP-2680 do lotu na zadanie BVIII/1 „Treningowe loty termiczne i żaglowe” wg Programu Szkolenia Szybowcowego AP. Hol przebiegał bez problemów. Wyczepienie odbyło się na wysokości ok. 700 m, tuż po przekroczeniu rzeki Wisły, przy prędkości wznoszenia +3 m/s wg wskazań wariometru.

Po utracie noszeń termicznych i stwierdzeniu braku możliwości dolotu do lotniska startu (ciągłe opadanie -3 m/s), pilot podjął decyzję o lądowaniu w terenie przygodnym. Po wybraniu pola i zatoczeniu nad nim kręgu rozpoczął podejście do lądowania. Wyjście na prostą do lądowania nastąpiło na wysokości ok. 150 m. Na prostej pilot wysunął hamulce aerodynamiczne, a gdy zauważył wysoką roślinność wyrównał nad nią lot i schował hamulce. Jednak prędkość była zbyt duża (zdaniem pilota schował hamulce za wcześnie) i w oddali widząc zbliżające się zarośla pilot ponownie wysunął hamulce celem wytracenia prędkości. Pilot spóźnił ich schowanie przed kontaktem z wysoką roślinnością, o którą szybowiec zaczepił dolną płytą prawego

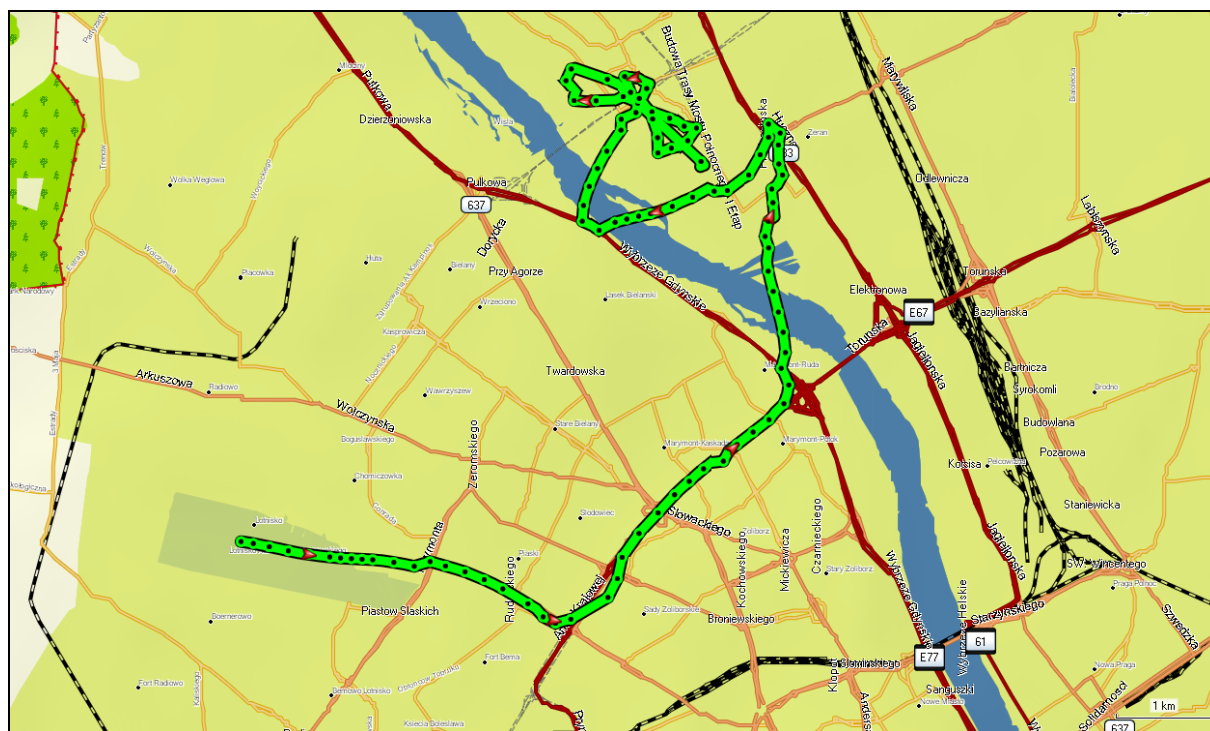
hamulca aerodynamicznego. Według pilota „*dobieg był stosunkowo krótki*”. Zdarzenie miało miejsce około 6 km na półn-wsch od lotniska Warszawa-Babice (EPBC).

Wypadek zaistniał o godz. 13:20 LMT. Lot trwał 17 minut. Pilot nie odniósł obrażeń ciała.

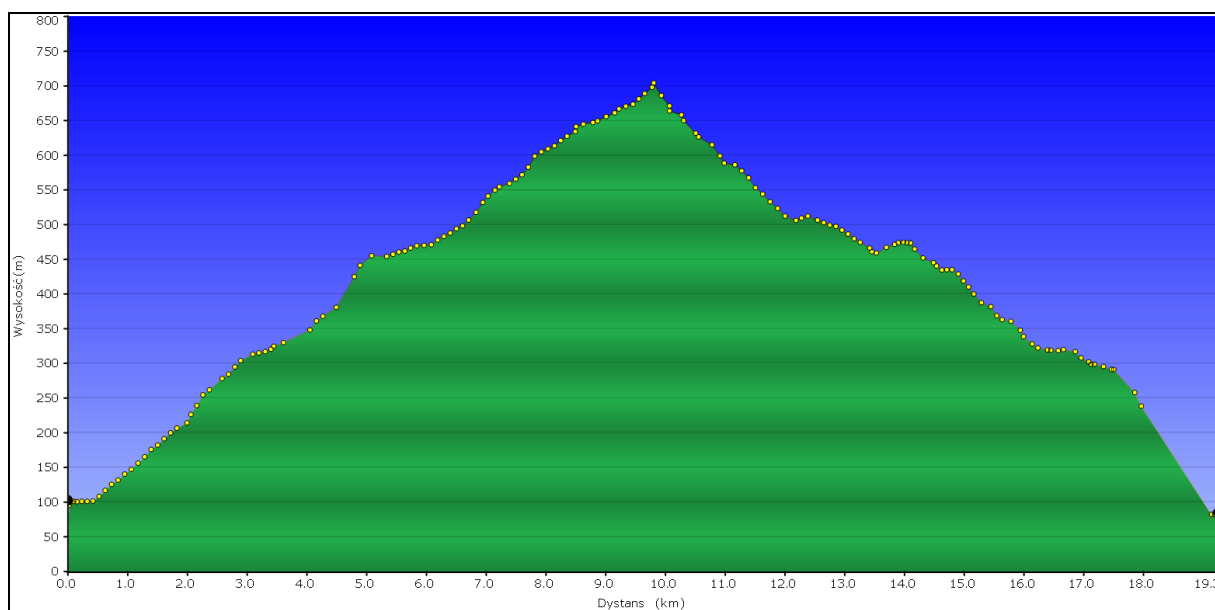
W wyniku zdarzenia szybowiec został uszkodzony (uszkodzenia wymieniono w punkcie 4).

Trasa lotu szybowca została zarejestrowana na urządzeniu mobilnym Garmin GPSmap 76CS.

Trasę lotu, profil pionowy, szkic sytuacyjny zdarzenia oraz miejsce lądowania szybowca pokazano na rys.7÷11.

Rys.7 Trasa lotu odczytana z urządzenia Garmin GPSmap 76CS przy pomocy programu MapSource

Rys.8 Profil pionowy lotu odczytany z urządzenia Garmin GPSmap 76CS przy pomocy programu MapSource

Rys.9 Szkic sytuacyjny zdarzenia (schemat lądowania sporządzony przez pilota)

Rys.10÷11 Miejsce lądowania szybowca (pole porośnięte wysoką roślinnością)

14. Przyczyny zdarzenia:

1. Lądowanie w terenie przygodnym w miejscu niezapewniającym bezpiecznego dobiegu z powodu wysokiej i nierównomiernie porastającej roślinności;
2. Niewłaściwe wykonanie fazy wytrzymania polegające na zbyt wczesnym schowaniu hamulców aerodynamicznych, ponownym wysunięciu i spóźnionym ich schowaniu, co doprowadziło do kontaktu dolnej płyty hamulca z roślinnością.

15. Okoliczność sprzyjająca zaistnieniu zdarzenia:

Niewłaściwa decyzja taktyczna lotu termicznego polegająca na zbyt wczesnym wyczepieniu się i braku powrotu do lotniska w sytuacji utraty noszeń termicznych.

16. Zaproponowane zalecenia profilaktyczne:

Po zakończonym badaniu PKBWL nie sformułowała zaleceń dotyczących bezpieczeństwa.

Koniec

	Imię i nazwisko	Podpis
Nadzorujący badanie:	Michał Cichoń	<i>podpis na oryginale</i>